

סקירה כללית

מורכב!

דין

טומאה בלועה אינה מטמאה וטהרה בלועה אינה מיטמאה גם באדם וגם בבהמה (באמת מחלקת תנאים).

מנלן

- באדם שאינה מטמאה – מפסוק
- באדם שאינה מיטמאה – ק"ו מהנ"ל
- בבהמה שאינה מטמאה/מיטמאה – ק"ו מאדם

קושיא

מדוע במשנתנו החיה מיטמאה למרות שטומאה בלועה?

תירוץ – ביאור משנתנו

מדברבן...

משנתנו

האשה שמת ולדה בתוך מעיה
ופשטה חיה את ידה ונגעה בו – החיה **טמאה** טומאת שבעה
והאשה **טהורה** עד שיצא הולד

רקע

משא

- מעביר טומאת **נבילה**
- אינו מעביר טומאת **מת**

בית הסתרים (ותוכו של אדם נחשב "בית הסתרים")

- **במגע** אינו מטמא
- **במשא כן** מטמא

טומאה בלועה שאינה מטמאה/מיטמאה – **והרי זה** גם בית הסתרים
שייכת במקרים שאין בית הסתרים מונע טומאה – דהיינו:
במשא – בנבילה

האמת שמחלקת תנאים בעובר במעי אשה האם טמא

- **רבי ישמעאל:** טהור (מדאורייתא) – **טומאה בלועה טהורה**
- **ר"ע:** טמא – **טומאה בלועה טמאה**

<<לא נכנס לפרטי הנימוקים שלהם>>

סוגייתנו (רבה) הולכת בשיטת רבי ישמעאל

רבה:

① באדם **טומאה** בלועה אינה מטמאה② באדם **וטהרה** בלועה אינה מיטמאה (כגון בלע טבעת ונכנס לאהל המת)

משנה במסכת אהלות ומובא לקמן בדף קכו.:

③ בבהמה טומאה/טהרה בלועה אינה מטמאה/מיטמאה (כמו באדם)

מגלן ①

לגבי **אדם** אכל דרך פיו:

"והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו"

- מיטהר בשקיעת החמה אפילו אכל קרוב לפני השקיעה והאוכל הטמא עדיין בלוע במעיו.

- מוכח שמשום שבלוע אינו מטמא

רקע

באיזו שלב התדרדרות נבילה אינה מטמאה אדם – מחלקת:

• בר פדא: משנפסל מאכילת גר (אדם)

• רבי יוחנן: משנפסל מאכילת כלב

קושיא

לפי בר פדא (מובא ברקע) הסובר שנבילה שאינה ראויה לאכילת אדם אינה מטמאה:

אולי טומאה בלועה כן מטמאה

וכאן יש סיבה אחרת למה אינו מטמא: משום שאינו ראוי לאכילת אדם – כי אדם קץ באוכל שמישהו אחר כבר בלע והקיא.

תירוץ

נחשב ראוי לאכילת אדם

כיון שמסוגל לאוכלו במקרה שלא ראה/ידע שמישהו בלע אותו והקיא.

לגבי **אדם** בתחב פנימה דרך פי הטבעת:

כ"ש כי פי הטבעת/מעיים הוא מקום עיכול יותר מפיו

קל וחומר: מכילי חרס המוקף צמיד פתיל

<p>בתוך אדם קל אינה מיטמאה</p>	<p>בתוך כלי חרס המוקף צמיד פתיל חומר אינה מיטמאה ←</p>	<p>הישויות: איזה החומר/הקל: הדין הנלמד מהק"ו: <u>תהליך ההגיון</u></p>
<p>מעכב מלטמא (כנ"ל דין 1)</p>	<p>אינו מעכב מלטמא¹</p>	<p>כלי חרס יותר חמור (מבחינת עיכוב מלטמא)</p>
	<p>מעכב מלהיטמא</p>	<p>ובכל זאת קל: מבחינת עיכוב מלהיטמא</p>
<p>כל שכן שיעכב מלהיטמא</p>	<p>←</p>	<p>כ"ש אדם (היותר קל כנ"ל) צריך להיות קל (גם) בזה (שיעכב מלהיטמא)</p>
<p>מיטמא מגבו</p>	<p>אינו מיטמא מגבו</p>	<p>קושיא: מבחינה אחרת כלי חרס יותר קל: שאינו מיטמא מגבו</p>
<p>מעכב מלטמא גם אינו מטמא מאוירו</p>	<p>אינו מעכב מלטמא גם מטמא מאוירו</p>	<p>תירוץ: אנו דנים לגבי תוך – לא לגבי גב</p>

¹ טומאה רצוצה בוקעת ועלה עד לרקיע

קל וחומר: מאדם

<p>בתוך בהמה קל אינו מטמא/מיטמאה</p>	<p>בתוך אדם חומר אינו מטמא/מיטמאה ←</p>	<p>הישויות: איזה החומר/הקל: הדין הנלמד מהק"ו:</p>
<p>אינו מטמא מחיים</p>	<p>מטמא מחיים</p>	<p>אדם יותר חמור (מבחינה שמטמא מחיים)</p>
	<p>תוכו מעכב מלטמא/מלהיטמא</p>	<p>ובכל זאת קל: מבחינת עיכוב מלטמא/מלהיטמא</p>
<p>כל שכן שתוכה יעכב מלטמא/מלהיטמא</p>	<p>←</p>	<p>כ"ש בהמה (היותר קל כנ"ל) צריך להיות קל (גם) בזה (שיעכב מלטמא/מלהיטמא)</p>
<p>אינה צריכה שהייה בבית המנוגע</p>	<p>צריך שהייה בבית המנוגע</p>	<p>קושיא: מבחינה אחרת אדם יותר קל: שצריך שהייה בבית המנוגע כדי לטמא בגדיו שלבוש</p>
<p>בנושאת בגדים אינה צריכה שהייה</p>	<p>בנושא בגדים אינו צריך שהייה</p>	<p>תירוץ: בבהמה אין שייכת לבישה אלא שנושאת עליה ובאדם בנושא בגדים אינו צריך שהייה</p>

קושיא

מה חידש רבה (שטומאה בלועה באדם אינה מטמאה ואינה מיטמאה)

הלא יש משנה מפורשת!?

בלע טבעת טמאה (טומאת מת) ...

בלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת...

תירוץ

אם רק מהמשנה הזאת, יתכן שהסיבה היא **מגע בית הסתרים** (עיין ברקע בתחילת הסוגיא)

ורבה מחדש שגם בבלע שתי טבעות – אחת טמאה ואחת טהורה – אין העברת טומאה מאחת לשניה מטעם **טומאה בלועה** (אין שייך כאן מגע בית הסתרים).

קושיא

משנתנו

...ופשטה חיה את ידה ונגעה בו – החיה **טמאה** טומאת שבעה

קושיא

למה **טמאה**!?

- הלא ידיה והעובר הם **טומאה בלועה** (דומה לבלע 2 טבעות הנ"ל)

תירוץ - ביאור משנתנו

למסקנא: במשנתנו טמאה רק **מדרבנן**

מחשש שמא יוציא העובר את ראשו לפרוזדור

ותיגע בו יד החיה מבלי לדעת שראשו אינו בלוע

(אך **היולדת** אינה טמאה מדרבנן)

כי היא מרגישה אם הראש יוצא

אבל טרודה ובגלל זה אינה מספרת לחיה)

סקירה כללית

במשנתנו בהוציא העובר את ידו, ושחט את אמו, ואח"כ חתך את היד סובר ר"מ שגוף העובר טמא מחמת מגע עם היד (הנחשבת אבר מן החי...).

קושיא: הלא המגע ההדוק בין היד לגוף נחשב בית הסתרים ולמה נטמא? האם רק ר"מ לשיטתו שמגע בית הסתרים כן מטמא?

יש 2 שיטות איך לתרץ שכאן לכו"ע אין מניעה של בית הסתרים.

משנתנו

1. הוציא העובר את ידו (והיד "חוץ למחיצתו" ושחיתת האם לא יכשירנה לאכילה)
2. וחתכה (והיד נעשית אבר מן החי שדינו כנבילה)
3. ושחט את אמו

בשר העובר (חוץ מהיד) **טהור** (כיון שבהמה חיה אינה מקבלת טומאה – והרי היד היתה מחוברת רק בחיים)

1. הוציא העובר את ידו (והיד "חוץ למחיצתו" ושחיתת האם לא יכשירנה לאכילה)
2. ושחט את אמו
3. וחתכה

מחלקת מה דינו של בשר העובר:

- **ר"מ:** **מגע נבילה** [טומאה דאורייתא] (שהיד נעשית כאבר מן החי שדינו כנבילה כיון ששחיתת אמו אינו מכשירו **נחשבת** כאילו נפרדה מחיים ["שחיטה עושה ניפול"])
- **חכמים:** **מגע טריפה שחוטה** [טומאה דרבנן] (**שאינה** נחשבת כאילו נפרדה מחיים ["שחיטה אינה עושה ניפול"]) ולכן אינה כאבר מן החי – ולגבי מיתתה, שחיטה למרות שאינה מתירה לאכילה, מכל מקום מוציאה מכלל נבילה)

קושיא

למה ר"מ מטמא את גוף העובר – הלא טומאת בית הסתרים היא כיון שהיד והגוף הדוקים ביחד?!

תירוצים

① ר"מ לטעמיה שסובר שטומאת בית הסתרים כן מטמא כפי שמופיע מחלקת ר"מ ורבי יוסי במסכת כלים לגבי בגד...
(<<לא נכנס לפרטים>>)

② **עולא:** אפילו לרבי יוסי הסובר שטומאת בית הסתרים אינה מטמאה כאן אינו בית הסתרים כי אינו נחלק לגמרי בבת אחת ותוך כדי פרישה נוגע בלי להיות מוסתר

③ **רבינא:** אפילו לרבי יוסי הסובר שטומאת בית הסתרים אינה מטמאה כאן אינו בית הסתרים כי אבר לחתוך קאי (לעומת בגד) ולכן כאילו נחתך ולכן אינו נחשב בית הסתרים¹

קושיא

לפי רבינא (שמעת הוצאת האבר נחשבת כאילו נחתכה) למה המשנה כותבת "וחתכה"

תירוץ

רק אגב הרישא

הערות שוליים

¹ יש מחלקת במסכת כלים האם בכלי כחתוך דמי

אבל כאן באוכל (בשר) יכול להיות שלכו"ע כחתוך דמי